

NOTĂ INFORMATIVĂ PRIVIND DISCRIMINAREA LA LOCUL DE MUNCĂ ÎN BAZA STATUTULUI HIV ÎN MOLDOVA

În ultimele două decenii maladia HIV/SIDA a devenit o problemă de ordin global, extinzându-și rapid hotarele tradiționale, iar în unele regiuni modificându-și radical tendințele de răspândire. Datele statistice ale ONU relevă că un număr estimativ de 40 milioane de persoane trăiesc cu HIV în întreaga lume, cifrele înregistrând o creștere alarmantă în Europa de Est, inclusiv Moldova. Instituțiile internaționale, guvernele, societățile, dar și angajatorii, și angajații trebuie să joace în egală măsură un rol tot mai activ în combaterea răspândirii epidemiei, prin angajamentul și aplicarea unor practici non-discriminatorii de incluziune socială.

Republica Moldova manifestă tendințe îngrijorătoare privind HIV și SIDA

Moldova a înregistrat o creștere continuă a incidenței HIV/SIDA pe parcursul ultimilor 5 ani, totalizând 618 cazuri oficiale în 2006 comparativ cu 232 în 2001. O finanțare sporită a programelor HIV/SIDA menită să combată și să stopeze răspândirea epidemiei, precum și un cadru legislativ ameliorat, completat de un angajament politic mai mare în acest domeniu nu au avut un impact pozitiv asupra tendințelor naționale de răspândire a infecției.

- Deși datele oficiale ale persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA sunt de 3,400, UNAIDS estimează că numărul total al persoanelor infectate în țară este de 29,000;
- Rata de prevalență în rândul adulților cu vârstă între 15-49 ani este de 1.1% - elevând epidemia la o stare generalizată în care stoparea răspândirii este deja prea dificilă;
- Transmiterea sexuală a virusului HIV reprezintă peste 50% din numărul total de cazuri, fapt care creează noi provocări educaționale, comportamentale și instituționale;
- Creșterea incidenței HIV afectează femeile în mod devastator, din numărul total de cazuri HIV în 2006 aproximativ jumătate au fost depistate în rândul femeilor.

Date privind stigmatizarea în baza statutului HIV în Moldova

- 51% din respondenții unei cercetări consideră că este periculos să lucrezi cu o persoană seropozitivă;
- 74% din persoane au afirmat necesitatea izolării PCTH din societate;
- 64% din persoane simt o frică față de PCTH și ar încerca să evite contactul cu aceștia. 45% oameni simt repulsie și 37% simt furie față de PCTH
- Peste 50% dintre respondenți consideră că infectarea poate avea loc prin utilizarea în comun a unui pahar cu o persoană seropozitivă; 38% din persoane consideră că HIV poate fi achiziționat prin săruturi și salivă, 42% consideră că există risc înalt de infectare aflându-se în aceeași instituție medicală cu un pacient seropozitiv;
- HIV/SIDA este asociată cu utilizatorii de droguri, atât în rândurile personalului medical cât și în societate (74%), cu lucrătorii sexului comercial (69%), cu un număr mare de parteneri sexuali (72%) și cu homosexualitatea (45%);
- Doar 21% din oameni afirmă că ei ar putea comunica liber cu PCTH;
- Nivelul de toleranță este mai ridicat în zonele urbane, inclusiv Bălți și Chișinău.

Sursa: Studiul privind nivelul de cunoștințe privind HIV, ITS și atitudinea față de PCTH, realizat de Fundația SIDA Est-Vest, 2005.

De ce trebuie să luptăm cu discriminarea în baza HIV la locul de muncă?

“După ce colegii mei de birou au aflat ca feciorul meu a murit de SIDA, toți m-au ignorat, nimeni nu s-a așezat cu mine la aceeași masă pentru a servi o ceașcă de ceai”;

“Nu poți lucra nici măturător în parc...patronul meu a aflat despre statutul meu HIV și am fost concediat(ă)”.

La locul de muncă discriminarea are loc atunci când un angajat este tratat în mod distinct, incorect sau injust din cauza statutului său HIV real sau presupus. În acest context, stigmatizarea și discriminarea angajaților care trăiesc cu HIV ia diverse forme, inclusiv testarea înainte de angajare, refuzul la angajare a persoanelor HIV pozitive și reprofilarea sau concedierea angajaților care trăiesc cu HIV indiferent de capacitatea lor de lucru. Discriminarea la locul de muncă poate fi rezultatul atitudinii angajatorului, dar foarte des și al colegilor de birou, ceea ce rezultă în izolare socială a angajatului cu statut HIV pozitiv presupus sau care cunoaște o persoană HIV pozitivă.

Combaterea discriminării este crucială pentru protecția drepturilor lucrătorilor care trăiesc cu HIV. Aceasta reprezintă de asemenea un aspect cheie în stoparea răspândirii epidemiei. Stigmatizarea, discriminarea și relațiile gender neechitabile continuă să contribuie la răspândirea epidemiei prin încurajarea tăcerii, împiedicarea dialogului deschis și a accesului la serviciile HIV. Stigmatizarea și discriminarea pot descuraja oamenii să caute informații, să adopte comportamente sigure și să acceseze serviciile juridice, de prevenire, de tratament, de îngrijire și de suport.

Frica societății față de persoanele care trăiesc cu HIV, determinată de lipsa cunoștințelor despre modul de transmitere a infecției, precum și stereotipurile istoric create vizavi de legătura intrinsecă între imoralitate și HIV/SIDA, cauzează excluziunea socială, fiind și factorul definitoriu al discriminării în Republica Moldova.

Educația privind HIV la locul de muncă: frica se transmite, și nu virusul HIV!

Zece principii cheie pentru abordarea subiectului HIV/SIDA și locul de muncă:

1. Recunoașterea HIV/SIDA drept o problemă ce vizează locul de muncă
2. Eliminarea stigmatizării și discriminării din cauza pe statutul HIV real sau presupus
3. Egalitatea sexelor
4. Un mediu sănătos de lucru
5. Dialogul social
6. Testul HIV nu este factor determinant în angajare
7. Confidențialitatea informației ce vizează HIV/SIDA
8. Continuarea serviciului și adaptarea la locul de muncă
9. Prevenirea
10. Îngrijire și suport.

Sursa: Codul de practică OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii, International Labour Office, 2001

Prevederi legale cu privire la discriminarea persoanelor care trăiesc cu HIV (PCTH) în Moldova

O analiză a legislației Moldovei a fost recent efectuată de către OIM, axându-se în special pe prevederile ce țin de HIV/SIDA și locul de muncă în conformitate cu standardele internaționale în domeniul muncii. Concluziile principale ale raportului relevă conformitatea prevederilor legislative naționale la standardele internaționale, deși există loc și pentru consolidarea și îmbunătățirea acestora.

Experții care au realizat acest studiu consideră că este extrem de important de a pune în practică o listă de amendamente și îmbunătățiri pentru legislația națională privind raporturile de muncă, printre care și introducerea unor noi criterii în Codul Muncii care să interzică discriminarea la locul de muncă, și anume statutul seropozitiv; stabilirea unui volum mai mic de lucru, precum și perioade de concediu adițional pentru angajații implicați în prestarea serviciilor medicale sau sociale persoanelor care trăiesc cu HIV sau afectate de SIDA; introducerea unei pedepse penale pentru dezvăluirea informației cu privire la testarea și rezultatele testării la HIV, etc.

Implementarea eficientă a prevederilor legislative naționale și capitalizarea celor mai bune practici în domeniul HIV/SIDA reprezintă o adevărată provocare pentru Moldova. Este adevărat că doar prin intermediul legilor nu se poate reduce discriminarea PCTH. Până în 2006, 73 țări au inclus prevederi ce vizează HIV/SIDA în legile lor din domeniul muncii sau anti-discriminării. Cu toate acestea, discriminarea persistă. Completarea legilor cu măsuri non-legislative, cum ar fi inițiativele la locul de muncă, este esențială pentru schimbarea atitudinii și a comportamentului angajatorilor și colegilor față de cei cu statut HIV real sau presupus.

Existența unor instituții eficiente de executare, aplicarea unor acțiuni pozitive, promovarea educației obiective, prestarea serviciilor de instruire și angajare, precum și disponibilitatea informației în scopul monitorizării progresului sunt instrumentele fundamentale în căutarea soluției optime. Faptele obiective și echilibrate, programele educaționale eficiente și sensibilizarea sunt niște acțiuni de bază în schimbarea unor percepții eronate și eliminarea stereotipurilor sociale.

Rolul Organizației Internaționale a Muncii privind HIV/SIDA în Moldova

O discriminare gravă și permanentă la locul de muncă a persoanelor care trăiesc cu HIV contribuie la sărăcia și excluderea socială a acestora și pune în pericol eforturile mandatului instituțional al OIM. OIM a lucrat la nivel global pentru a atrage atenția asupra necesității combaterii HIV/SIDA și discriminării asociate la locul de muncă. OIM elaborează standarde, susține statele membre în crearea unor politici eficiente de lucru privind HIV/SIDA și are drept obiectiv sporirea impactului acestora prin cercetare și instruire.

Răspândirea HIV este un pericol major atât pentru forța de muncă activă din Moldova, pentru venitul angajaților și angajatorilor, cât și pentru calitatea vieții și creșterea economică. Din noiembrie 2006, Programul OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii a selectat Moldova ca țară prioritară pentru intervenție. Obiectivul general al proiectului implementat în Moldova este consolidarea capacității și abilităților Guvernului și partenerilor sociali în formularea și implementarea politicilor și activităților de prevenire a răspândirii HIV/SIDA, diminuând astfel impactul negativ asupra dezvoltării socio-economice. Obiectivele proiectului pe termen scurt sunt următoarele:

- Oferirea instruirii și serviciilor de consultanță pentru Guvern și partenerii sociali vizavi de politicile și inițiativele la locul de muncă; îmbunătățirea metodelor și mecanismelor pentru monitorizarea și evaluarea impactului intervențiilor HIV/SIDA la locul de muncă;

- Creșterea nivelului de percepere a impactului economic și social al HIV/SIDA, precum și oferirea unei baze puternice pentru serviciile de consultanță, pentru planificarea și implementarea planurilor naționale strategice în domeniul SIDA, politicilor și programelor la locul de muncă;
- Susținerea legislatorilor și planificatorilor, precum și managerilor de întreprinderi în adaptarea la circumstanțele de angajare pe piața muncii cauzate de SIDA și în dezvoltarea și gestionarea resurselor umane disponibile în sectoarele cheie;
- Identificarea și analiza celor mai bune practici și modalități de replicare și sporire a intervențiilor eficiente bazate pe experiențe comune.

Pentru informații adiționale vă rugăm să contactați biroul OIM în Moldova – Piața Marii Adunări Naționale 1, biroul 368, Chișinău, Moldova; Tel./Fax.: 237711, e-mail: alipciu@moldova.md

Referinte

- *Studiul privind HIV și ITS, privind atitudinea PCTH*, Fundația SIDA Est-Vest, 2005.
- *Codul de Practică OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii*, Organizația Internațională a Muncii, Geneva, 2001
- *People At Work: Addressing Stigma and Discrimination*, UNAIDS și Organizația Internațională A muncii, Brazilia, 2006.
- *Raportul Global privind Discriminarea*, Organizația Internațională a Muncii, Geneva, 2006.
- *Republica Moldova: Impactul HIV/SIDA asupra lumii muncii*, ILO și GTZ (2004)